

“... ”

Mahkememizin 2020/419 Esas dosyasının ek kararı uyarınca Anayasa Mahkemesine iptal başvurusunda bulunulması kararlaştırılmış olup;

Mahkememizin 2019/733 esas sayılı dosyasında 19/12/2019 tarihli müzekkere ile 5271 sayılı CMK'nın 5/2 ve aynı Kanununun 268. maddesinin (c) bendinde yer alan “Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine ... aittir.” hükmüne yönelik olarak Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulduğu, Anayasa Mahkemesi'nin 22/01/2020 tarih 2020/3 esas 2020/3 karar sayılı ilamı ile 5271 sayılı yasanın 5. maddesinin 2. fıkrası yönünden 10 yıllık süre henüz dolmadığından CMK'nın 268. maddesinin 3. fıkrasının (c) bendindeki bölüm yönünden ise dosyanın daha önce itirazı incelemekle görevli Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiş olması nedeniyle uygulanma imkanı bulunmadığından reddine karar verildiği, mahkememizin 2020/419 esas sayılı dosyasında verilen ek karar ile itiraz incelemeye gönderilmeksizin Anayasa Mahkemesine sadece 5271 sayılı CMK'nın 268. maddesinin (c) bendinde yer alan “Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine ... aittir.” hükmüne yönelik olarak Anayasa Mahkemesine iptal başvurusunda bulunulması uygun bulunmuştur.

Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 12/04/2016 tarih 2016/3169 Esas ve 2016/3764 Karar sayılı ilamı ile “İncelenen dosya içeriğine göre, Batman 2. Asliye Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararına yapılan itirazı inceleyen Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesinin itirazı yerinde bularak kaldırılmasına karar verdiği, Batman ilinde birden fazla Ağır Ceza Mahkemesi bulunduğu, kararın kesin nitelikte olduğu, bu itibarla ortada çözümü gereken görev uyuşmazlığı bulunmadığı anlaşıldığından, incelenmeyen dosyanın mahalline gönderilmesi için Yargıtay C.Başsavcılığına TEVDİİNE” şeklinde karar verdiği, Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 08/12/2011 tarih 2011/13773 Esas ve 2011/25129 Karar sayılı ilamı ile ise “Bulancak Asliye Ceza Mahkemesi tarafından verilen görevsizlik kararına yapılan itirazın Giresun Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmesi nedeniyle her iki mahkeme arasında zımnî görev uyuşmazlığı çıktığı kabul edilmekle” şeklinde karar verilmiştir.

Yukarıda belirtilen kararlardan da anlaşılacağı üzere Yargıtay tarafından asliye ceza mahkemesinin ağır ceza mahkemesine yönelik görevsizlik kararına itiraz halinde dosyanın geldiği yerde tek ağır ceza mahkemesi olup olmamasına göre farklı bir uygulamaya gitmektedir. İtirazın kabulü haline münhasır olarak; itirazı inceleyen yer ağır ceza mahkemesi bulunduğu yerde tek ise zımnî olumsuz görev uyuşmazlığının çıktığı, ancak itirazı inceleyen yer ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerde birden fazla ağır ceza mahkemesi var ise olumsuz görev uyuşmazlığının çıkmadığı kabul görmektedir. Bu kapsamda görevsizlik kararının muhatabı olan ve itirazı inceleyen ağır ceza mahkemesi bulunduğu yerde tek ise çıkan olumsuz görev uyuşmazlığı (ortak yüksek yetkili mahkeme tarafından) çözülecek, ancak birden fazla ise görev uyuşmazlığı çözülemeyecek esasa ilişkin karar verilmesine ve kanun yolu incelemesine kadar uyuşmazlığın çözümü ertelenecektir. Kanun yolu incelemesinde suç konusu eylemin ağır ceza mahkemesince değerlendirilmesi uygun bulunduğu ise bozma kararı verilecektir. 5271 sayılı CMK'nın Görevli olmayan hâkim veya mahkemenin işlemleri başlıklı 7. maddesindeki “Yenilenmesi mümkün olmayanlar dışında, görevli olmayan hâkim veya mahkemece yapılan işlemler hükümsüzdür.” şeklindeki hüküm kapsamında sanık savunması, müşteki ve tanık beyanları vs. yargılama işlemleri yenilenecektir. Bu durumun yargılamayı uzatacağı ve Anayasanın 141/4. maddesinde yer alan “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle

sonuçlandırılması, yargının görevidir” şeklindeki hükmüne ve makul sürede yargılanma hakkına aykırılık teşkil edeceği ortadadır.

5271 sayılı CMK'nın Görevsizlik kararı verilmesi gereken hâl ve sonucu başlıklı 5. maddesinde “(1) İddianamenin kabulünden sonra; işin, davayı gören mahkemenin görevini aştığı veya dışında kaldığı anlaşılırsa, mahkeme bir kararla işi görevli mahkemeye gönderir. (2) Adli yargı içerisindeki mahkemeler bakımından verilen görevsizlik kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir.” şeklinde hükme yer verilmiştir. Bu hükmle görevsizlik kararına karşı itiraz yasa yolunun açık olduğu belirtilmiş ancak itiraz mercii açıkça gösterilmemiştir. Bu kapsamda 5271 sayılı CMK'nın itiraz kanun yoluna ilişkin 267 vd. maddelerinde düzenlenen genel kurallar uygulanacaktır.

İtiraz kanun yoluna ilişkin 5271 sayılı CMK'nın 268/3. fıkrasına göre “İtirazı incelemeye yetkili merciler aşağıda gösterilmiştir: c) Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine ... aittir.” şeklinde hükme yer verilmiştir. Adli Yargı içerisinde görevsizlik kararları genel itibarıyla asliye ceza mahkemesi ve ağır ceza mahkemeleri arasında ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu görevsizlik kararları aynı yargı çevresindeki asliye ceza mahkemesi ve ağır ceza mahkemeleri arasında ortaya çıkmaktadır (İstisnai olarak farklı yargı çevresinde yer olan alt veya üst mahkemeye yönelik görevsizlik ve yetkisizlik kararlarına rastlanabilmektedir). Bu kapsamda Asliye Ceza Mahkemelerinin görevsizlik kararlarını itirazına da yine görevsizlik kararının muhatabı olan ağır ceza mahkemesi bakmaktadır. İtirazı inceleyen ağır ceza mahkemesi itirazı reddederse dosya önüne gelecek (veya birden fazla ağır ceza mahkemesi varsa dosyanın önüne gelmesi ihtimali doğacak) kabul ederse asliye ceza mahkemesi dosyaya bakmaya devam edecektir (Nitekim yukarıda belirtilen Yargıtay uygulamasına göre birden fazla ağır ceza mahkemesi varsa görev uyuşmazlığı da çıkmayacaktır).

İtirazı inceleyen ağır ceza mahkemesinin görevsizlik kararına itirazı reddetmesi halinde dosyanın önüne gelme durumu gözetildiğinde bu durumun ek iş yükü olarak algılanma durumu ortaya çıkabilecektir. Bu durum mahkemenin önüne ek iş gelmemesi için itirazları reddettiği şeklinde bir algıya sebebiyet verebilecektir. En hafif şekliyle tarafları dinleyip yargılama faaliyeti ile yapması gereken değerlendirmeyi itiraz incelemesi ile yapmak yoluna gidebilmesi söz konusu olabilecektir. İster ağır ister hafif şekilde olsun mahkemenin tarafsızlığında şüpheye sebebiyet verebilecek herhangi bir durumun yargılama faaliyetinde yeri yoktur.

Anayasanın Yargı yetkisi başlıklı 9. maddesinde (6771 sayılı yasanın 1. maddesi ile değişik) “Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır” şeklindeki hüküm yargılamanın tarafsızlık ilkesi kapsamında yapılmasını öngörmektedir. İtiraz mercisinin kendi aleyhine sonuç doğurması (iş yükü) mümkün konuda itiraz incelemesi yapmasının tarafsızlık ilkesine aykırılık oluşturacaktır. Bu durumun temel nedeni 5271 sayılı CMK'nın Görevsizlik kararı verilmesi gereken hâl ve sonucu başlıklı 5. maddesinde itiraza ilişkin görevsizlik kararlarının yapısına uygun belirleme yapılmamasından kaynaklanmaktadır (Her ne kadar “ve tarafsız” şeklindeki anayasal düzenleme 5271 sayılı CMK'nın 5. maddesinden sonra yürürlüğe girmişse de mahkemelerin tarafsız olması Anayasanın özünde de bulunmaktadır). Görevsizlik kararının yapısına ve tarafsızlık ilkesine uygun düzenlemeler içermeyen 5271 sayılı CMK'nın 268/3. fıkrasının (c) bendindeki “Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine” hükmünün (görevsizlik kararları yönünden) Anayasanın Yargı yetkisi başlıklı 9. maddesine aykırılık teşkil edeceği ortadadır.

Sonuç olarak 5271 sayılı CMK'nın 268/3. fıkrasının (c) bendindeki "Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine" hükmünün(görevsizlik kararları yönünden) Anayasanın 9. ve 141/4. maddelerine aykırı olduğu değerlendirilerek iptal başvurusu yapmak gerekmiştir.

SONUÇ : Yukarıda arz edilen gerekçeler ve inceleme sırasında res'en nazara alınacak diğer nedenler nazara alınarak, Mahkememizin 2020/419 esas sayılı dava dosyasında uygulanma ihtimali bulunan ancak 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası hükümlerine açıkça aykırı hükümler içeren 5271 sayılı CMK'nın 268/3. fıkrasının (c) bendindeki "Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine" hükmünün(görevsizlik kararları yönünden) İPTALİNE KARAR VERİLMESİ talep olunur."